

УДК 657:336.7

Безкоровайна Лідія Василівна

кандидат економічних наук

доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу,

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0423-0626>

Lidiia Bezkorovaina

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

**УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО
ОРЕНДНІ ОПЕРАЦІЇ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ МІЖНАРОДНИХ
СТАНДАРТІВ**

**IMPROVEMENT OF ACCOUNTING INFORMATION ON RENTAL
TRANSACTIONS TAKING INTO ACCOUNT THE REQUIREMENTS OF
INTERNATIONAL STANDARDS**

Анотація. Стаття присвячена розгляду основних концепцій обліку оренди відповідно до МСФЗ 16 «Оренда» та НП(С)БО 14 «Оренда». У процесі дослідження було проаналізовано різницю між операційною та фінансовою орендою, описані критерії для капіталізації оренди, визначених міжнародними стандартами фінансової звітності. Вивчено особливості використання МСФЗ 16 «Оренда». Розглянуто особливості відображення господарських операцій, пов'язаних із визнанням активів та зобов'язань щодо фінансової оренди та періодичних нарахувань витрат і доходів з фінансування для орендаря та орендодавця. Виявлено переваги використання МСФЗ 16 «Оренда», що вимагає відображення підприємством-орендарем активу, що орендується в формі права користування та пов'язаного з ним орендного зобов'язання за умови укладання

довгострокового договору, що, у свою чергу, призведе до необхідності розроблення нових методів аналізу фінансової звітності. Запропоновано удосконалення формування облікової інформації щодо орендних операцій на рахунках бухгалтерського обліку шляхом поглиблення аналітики.

Ключові слова: Операційна оренда, фінансова оренда, капіталізація оренди, амортизація, орендне зобов'язання, компонент оренди, актив у формі права користування.

Summary. The article is devoted to determining the features of accounting for lease transactions according to national and international standards, identifying problematic aspects and developing recommendations to ensure the information needs of users of financial statements regarding the lease transactions of the enterprise. In the process of research, the difference between operating and financial leases was analyzed, the criteria for capitalization of leases defined by international financial reporting standards were described. The features of using IFRS 16 «Leases» were studied. The features of reflecting business transactions related to the recognition of assets and liabilities under finance leases and periodic accruals of financing costs and income for the lessee and the lessor were considered. The advantages of using IFRS 16 were identified, which requires the lessee to reflect the asset leased in the form of the right of use and the associated lease liability under a long-term agreement, which, in turn, will lead to the need to develop new methods of analyzing financial statements. Changes in financial reporting regarding the reflection of leased objects will allow investors and creditors to understand what resources are involved in the activities of enterprises and the size of financing sources, estimated at the present value of lease payments. Due to the increase in lease obligations, the financial indicators used in the analysis of the activities of business entities will change. Thus, external users will be able to assess the real financial position and performance of enterprises in which they are interested. Changing the structure of financial reporting will lead to the creation of new approaches to analyzing various aspects of the economic condition of enterprises,

which will allow managers to make important strategic decisions in conditions of reduced uncertainty. Changes in financial reporting require corresponding changes in the system of accounting for lease transactions itself with the separation of the necessary information in analytical accounting. The developed proposals for the formation of information on analytical accounting accounts will improve the process of forming financial reporting indicators.

Keywords: Operating lease, finance lease, lease capitalization, depreciation, lease liability, lease component, right-of-use asset.

Постановка проблеми. Останні тенденції розвитку економіки, що супроводжуються постійною нестабільністю через вплив кризових процесів, ставлять перед підприємствами завдання пошуку фінансових ресурсів для підтримки стабільного функціонування та реалізації стратегічних планів. Особливо гостро ця проблема постає у сфері придбання нового обладнання та впровадження інноваційних технологій. Потреба в оновленні основних засобів існує постійно, але це потребує значних інвестицій. З огляду на поточну економічну ситуацію та нестабільність національної валюти, одним із найбільш доцільних підходів до оновлення основних засобів є їх оренда, а не безпосереднє придбання. У зв'язку з цим особливого значення набуває питання бухгалтерського обліку орендних операцій та правильного відображення їх у фінансовій звітності відповідно до національних і міжнародних стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема обліку оренди основних засобів не нова. Її дослідженням займалися такі відомі науковці, як: О. Вакун, Н. Зарудна, О. Кундеус [1], О. Дзюба [3], В. Ільїн, С. Рогозний [4], О. Ромашко, М. Татенко, Н. Татенко [7] та інші. Однак адаптація підприємств до постійних законодавчих та загальноекономічних змін викликає необхідність пошуку шляхів забезпечення якісною, достовірною та своєчасною інформацією

про показники діяльності підприємства усіх зацікавлених користувачів. Це стосується й інформації про орендні операції підприємства.

Мета статті. Метою статті є визначення особливостей обліку орендних операцій за національними та міжнародними стандартами, ідентифікація проблемних аспектів та розробка рекомендацій для забезпечення інформаційних потреб користувачів фінансової звітності щодо орендних операцій підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день ринок рухомого та нерухомого майна характеризується постійним зростанням цін, що призводить до певних складнощів при придбанні підприємствами засобів праці, необхідних для виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг. Тому багато суб'єктів господарювання, які володіють вільними високоліквідними активами, інвестують в основні засоби, які здають в оренду іншим організаціям. Так, з 2013 по 2023 рік спостерігається переважające зростання обсягу послуг з надання в оренду майна (рис. 1), що демонструє інвестиційну привабливість цієї галузі економіки.

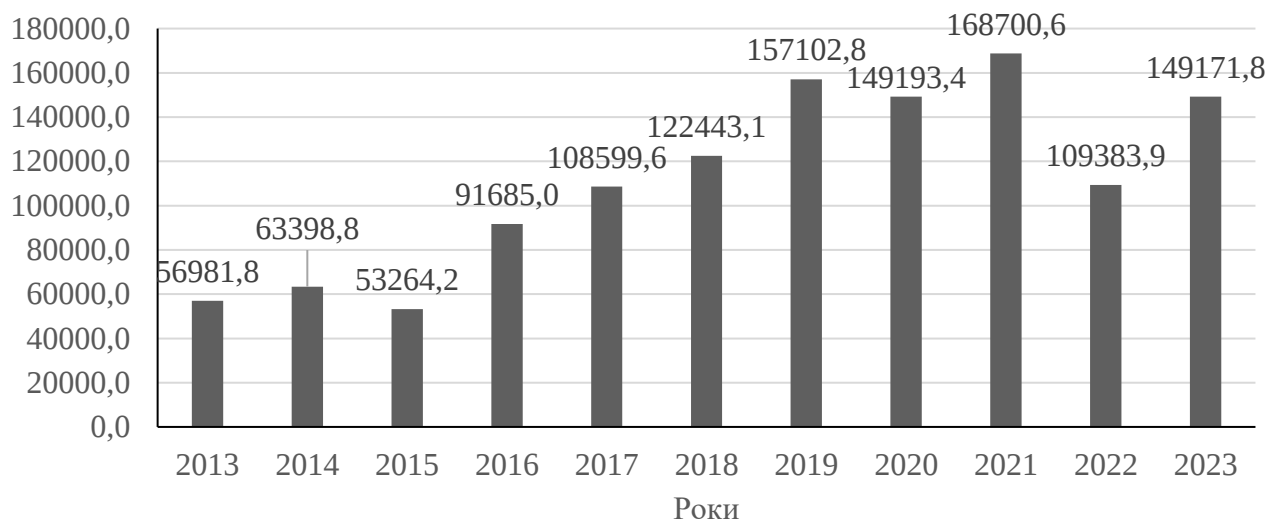

Рис. 1. Динаміка обсягу послуг з надання в оренду майна, млн. грн.

Джерело: складено на підставі [2]

Через значущість і поширеність орендних угод зростає необхідність в уніфікованому обліку та звітності, що охоплюють всю інформацію про орендні операції. З іншого боку, підприємствам з фондомістким виробництвом вигідно використовувати оренду замість придбання необоротних активів з таких причин:

1) захист від старіння. Оренда обладнання зменшує для орендаря ризик старіння та у багатьох випадках переводить його на орендодавця за ліквідаційною вартістю;

2) гнучкість. Орендну угоду можна скласти таким чином, щоб вона відповідала особливим потребам орендаря;

3) недороге фінансування за фіксованими ставками. У деяких випадках витрати на оренду нижчі, ніж залучення інших джерел для придбання такого ж активу.

Відповідно до НП(С)БО 14 «Оренда», виділяються два типи орендних угод: договір фінансової оренди та договір операційної оренди. Фінансова оренда визначається як особливий тип орендної угоди, за якою всі ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на актив, переходять до орендаря. При операційній оренді, навпаки, протягом усього терміну оренди ризики та вигоди від об'єкту оренди зберігаються за орендодавцем [7].

Ця класифікація впливає на бухгалтерський облік, в основі якого стоїть питання капіталізації оренди. З цього приводу існує низка думок:

1) не капіталізувати активи, що оренднуються. Оскільки орендар не має права власності, капіталізація недоречна;

2) капіталізувати оренду, яка аналогічна купівлі з відстроченим платежем. Цей підхід передбачає облік операцій відповідно до їх економічної сутності, отже, якщо покупки на виплату капіталізуються, то й оренду необхідно капіталізувати;

3) капіталізувати всі довгострокові орендні угоди. Єдиною вимогою є право довгострокового користування майном, що орендується;

4) капіталізувати орендні угоди, які не можна анулювати і за які передбачено суттєвий штраф за невиконання умов договору.

Для того, щоб оренду класифікувати як фінансова, орендарю необхідно визначити зміст операції. У тому випадку, якщо виконується хоча б одна з умов, наведених на рис. 2, орендар повинен капіталізувати оренду.

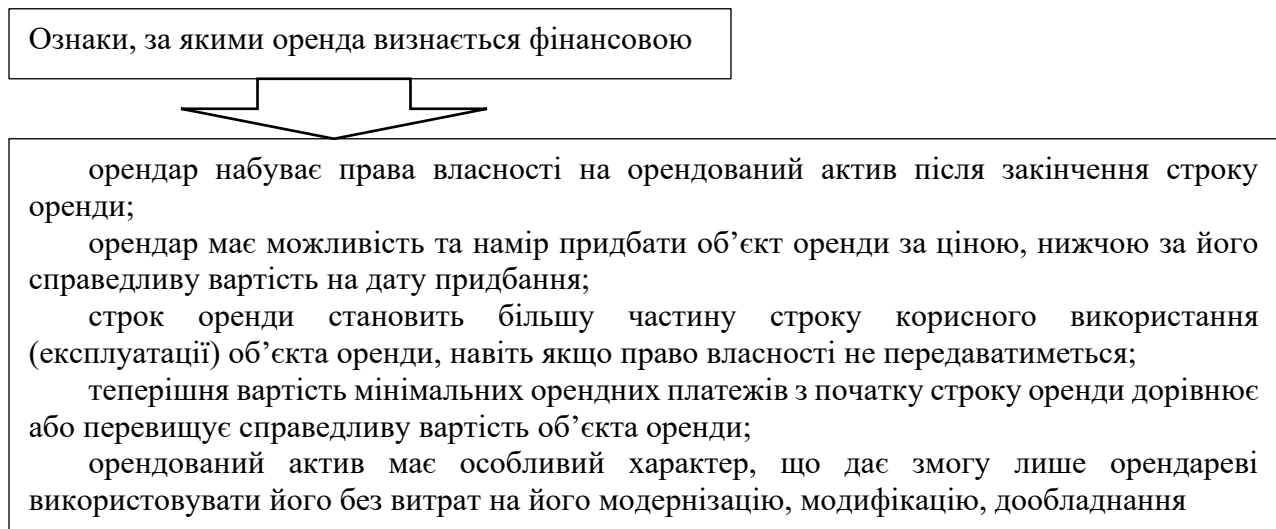

Рис. 2. Ознаки, які характеризують оренду як фінансову

Джерело: складено на підставі [7]

Слід відмітити, що такі ж ознаки наведені і у МСФЗ 16 «Оренда», однак вони доповнені й іншими ознаками:

1) у разі, якщо орендар має право розірвати договір оренди, він несе відповідальність за всі збитки, що можуть виникнути у орендодавця внаслідок такого анулювання;

2) вигоди або втрати, спричинені змінами у справедливій вартості орендованого активу, покладаються на орендаря (наприклад, шляхом надання знижки на орендну плату, яка становить більшу частину доходів від реалізації активу після завершення оренди);

3) орендар має можливість продовжити оренду на додатковий строк за орендною платою, яка суттєво нижча за ринкову [6].

Таке доповнення є досить доречним і може бути важливим доповненням для класифікації оренди, як фінансової.

Відповідно до НП(С)БО 14 «Оренда», капіталізація оренди проводиться в тих випадках, коли більшість ризиків і вигід, пов'язаних із правом власності на майно, переходять до орендаря. Якщо існує висока ймовірність передачі майна на постійне використання, то можна припустити передачу права власності на актив, що орендується.

У аналізованій операції орендар використовує оренду як джерело фінансування та визнає в обліку отриманий актив та зобов'язання за фінансовою орендою за найменшою з двох величин: справедливою вартістю активу на початок терміну оренди або теперішньою вартістю мінімальних орендних платежів. При визначенні теперішньої вартості застосовується ставка дисконтування, що дорівнює ставці відсотка оренди, що передбачається договором. Якщо її у договорі не визначено, то використовується ставка відсотка на можливі позики орендаря.

Отриманий актив необхідно амортизувати відповідно до звичайної політики орендаря щодо амортизації власних активів, виходячи із строку корисної експлуатації, якщо договір містить умову про перехід права власності або надання опціону на купівлю за вартістю, яка, як очікується, буде значно нижчою за справедливую вартість на дату реалізації права, інакше актив повинен амортизуватися протягом строку оренди.

Для розподілу кожного орендного платежу на основну суму та відсотки протягом усього періоду оренди застосовується метод ефективної процентної ставки, що призводить до того, що періодичні витрати на відсотки дорівнюють незмінній частці балансової вартості орендного зобов'язання. Незважаючи на рівність сум, спочатку капіталізованих у вартості активу та зареєстрованих у сумі

зобов'язання, амортизація отриманого активу та поступове списання визнаного зобов'язання протягом терміну оренди є незалежними обліковими процесами.

Для орендодавця оренда визначається як фінансова під час виконання тих же критеріїв, що й для орендаря. Крім того, на практиці застосовують додаткові умови.

- 1) можливість збору платежів від орендаря можна передбачити достовірно;
- 2) відсутність значних невизначеностей щодо сум невідшкодовуваних витрат, які орендодавець понесе в подальшому.

Орендодавець визначає суму орендної плати, виходячи зі ставки прибутковості, яка залежить від кредитоспроможності орендаря, строку оренди, а також величини залишкової вартості. У момент укладання договору списується актив, що передається, і приймається до обліку валова інвестиція, що дорівнює сумі мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості, що належить до сплати наприкінці терміну оренди. У міжнародній практиці обліку в цьому випадку відкривається рахунок «Незароблений дохід від відсотків», на якому відображають різницю між валовою інвестицією та її теперішньою вартістю. Розглянутий рахунок класифікується в балансі як вирахування з орендних платежів до отримання (валової інвестиції). У фінансовій звітності відображається тільки чиста інвестиція в оренду, що класифікується як поточний або довгостроковий актив залежно від строку відшкодування.

При операційній оренді орендар відносить періодичні виплати на витрати періоду, протягом якого підприємство отримувало вигоди від використання устаткування, і не враховує в бухгалтерському обліку зобов'язань щодо майбутніх виплат. Витрати по оренді відображаються у звіті про фінансові результати. Більше того, у примітках до фінансової звітності має розкриватися інформація про всі об'єкти, отримані за операційною орендою. Орендодавець при виконання цієї операції відображає кожен орендний платіж як дохід від іншої операційної діяльності, причому актив амортизується у звичайному порядку.

При використанні фінансової оренди у початкові роки визнані витрати вищі, ніж при операційній, проте загальна сума нарахувань протягом періоду дії договору однакова. Крім того, капіталізація орендної угоди призведе до необхідності визнання орендованого активу та відповідного зобов'язання, які будуть відображені у балансі. При використанні операційної оренди, навпаки, враховуються лише періодичні платежі, що класифікуються як витрати періоду. Отже, при використанні фінансової оренди виникають такі різниці в обліку:

- збільшення суми зобов'язань,
- збільшення суми активів,
- збільшення витрат, яке призводить до зменшення нерозподіленого прибутку.

З погляду руху коштів становище підприємства однаково незалежно від виду орендної угоди. Але в деяких випадках керівництво підприємств виступає проти капіталізації оренди, так як це може призвести до порушення кредитних угод; зменшити суму винагород, одержуваних власниками; знизити привабливість компанії для існуючих та потенційних інвесторів за рахунок збільшення співвідношення власних та позикових коштів.

Згідно з МСФЗ 16 «Оренда», при укладанні договору необхідно провести оцінку на предмет того, чи є угода в цілому або її окремі компоненти договором оренди. В останньому випадку орендар має розподілити орендні платежі між компонентами, використовуючи відносну ціну відокремленої угоди по ідентифікованому орендному майну та загальної суми інших компонентів, які не є орендою, а в рамках цього стандарту називаються сервісним компонентом. Якщо сервісна частина становить незначну частку в орендних платежах, тоді дозволяється враховувати весь договір як оренду [6].

Відносна ціна відокремленої угоди визначається виходячи з того, скільки орендодавець чи аналогічний постачальник зажадав би від орендаря за вказаний або схожий компонент окремо. За відсутності подібної інформації необхідно

визначити ціну з використанням даних, які є на підприємстві з подібним операціям.

На дату початку оренди орендар визнає зобов'язання, що дорівнює теперішній вартості мінімальних платежів за договором, та актив у формі права користування за первісною вартістю, що включає первісну величину орендного зобов'язання; прямі витрати орендаря на укладання орендної угоди; передбачувані майбутні витрати, пов'язані з демонтажем активу та відновленням ділянки.

Після відображення у бухгалтерському обліку операції оренди орендар оцінює визнаний актив одним із таких способів:

із застосуванням моделі обліку за первісною вартістю, враховуючи накопичені амортизацію та збитки від знецінення, а також коригування по переоцінці орендного зобов'язання;

із застосуванням моделі за переоціненою вартістю.

Наступний облік орендного зобов'язання включає три основні операції, які потрібно проводити кожен звітний період:

- 1) збільшення балансової вартості для відображення відсотків за зобов'язаннями з оренди.
- 2) зменшення балансової вартості для відображення здійснених орендних платежів;
- 3) переоцінку балансової вартості для відображення переоцінки та модифікації договорів оренди.

Для орендодавця основні питання, пов'язані з обліком та оцінкою оренди, за МСФЗ 16 «Оренда» схожі на НП(С)БО 14 «Оренда», тому що він класифікує орендну угоду як операційну чи фінансову, виходячи з того, які ризики та винагороди на нього передано.

Відмінності визнання оренди орендарем НП(С)БО 14 «Оренда» та МСФЗ 16 «Оренда» представлені на рис. 3.

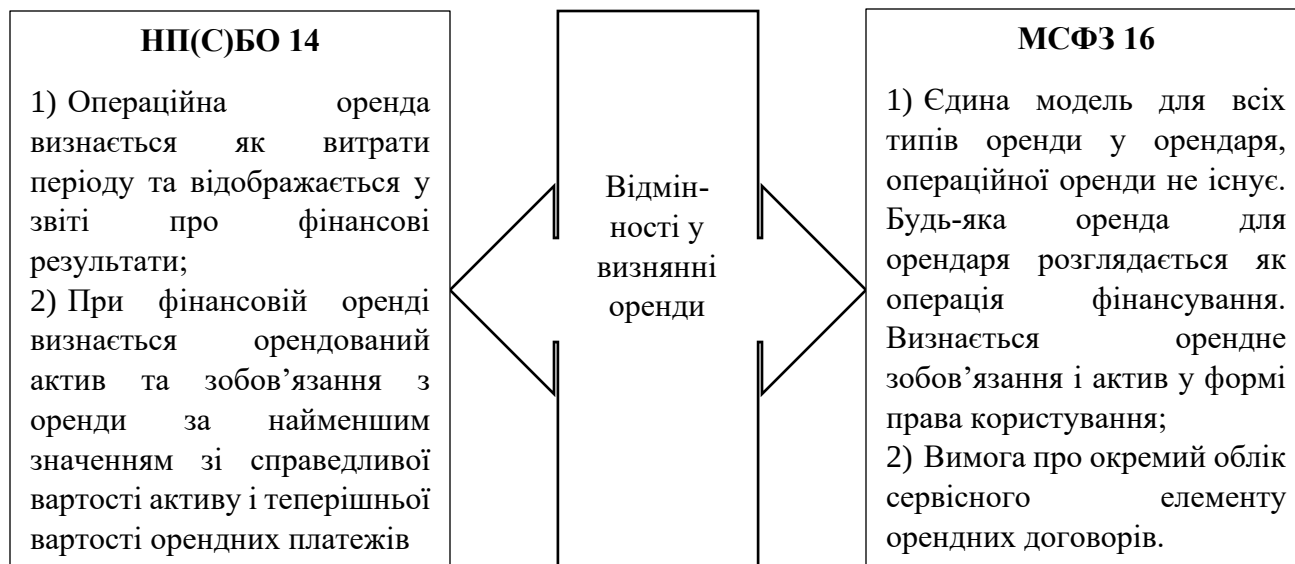

Рис. 3. Відмінності у визнанні оренди орендарем згідно НП(С)БО 14 та МСФЗ 16

Джерело: складено на підставі [6, 7]

Якщо підприємство дотримується вимог МСФЗ 16 «Оренда», то воно має внести відповідні корективи у систему обліку та фінансової звітності. Насамперед мова йде про відображення в обліку орендаря майна, що перебуває у нього на умовах операційної та фінансової оренди. Як зазначають автори: О. Вакун, Н. Зарудна та О. Кундеус, оскільки згідно з МСФЗ 16 «Оренда» відображення в обліку операційної оренди має бути аналогічним до фінансової, то з обліку слід вилучити рахунки для обліку оперативної оренди [1]. Ця пропозиція є слушною лише для активів, отриманих у довгострокову операційну оренду. Якщо ж актив отримано за договором операційної оренди без права пролонгації орендарем і він не є малоцінним, то таку оренду слід відображати як витрати, а актив на баланс не зараховувати. Якщо ж операційну оренду але вона висуває наступну вимогу – доповнити існуючі рахунки для обліку орендних операцій аналітичними рахунками, які б надавали повну інформацію про різні види орендних операцій. Така система аналітичних рахунків представлена у табл. 1.

Рахунки для обліку орендних операцій

Синтетичні рахунки / субрахунки	Аналітичні рахунки
У орендаря	
<i>Фінансова оренда</i>	
10 «Основні засоби»	10.1 «Основні засоби, придбані на умовах фінансової оренди»
531 «Зобов'язання з фінансової оренди»	–
<i>Операційна довгострокова оренда</i>	
10 «Основні засоби»	10.2 «Основні засоби, отримані в операційну оренду»
685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	685.1 «Зобов'язання з операційної оренди»
<i>Короткострокова операційна оренда</i>	
23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 949 «Інші витрати операційної діяльності»	Залежно від вибору рахунку для обліку витрат відкривається відповідний аналітичний рахунок
685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	685.1 «Зобов'язання з операційної оренди»
У орендодавця	
<i>Фінансова оренда</i>	
181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду»	–
<i>Операційна довгострокова оренда</i>	
10 «Основні засоби»	10.3 «Основні засоби, передані в операційну оренду»
377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	377.1 «Розрахунки за активи, передані в операційну оренду»
713 «Дохід від операційної оренди активів»	–
<i>Короткострокова операційна оренда</i>	
377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	377.1 «Розрахунки за активи, передані в операційну оренду»
713 «Дохід від операційної оренди активів»	–

Джерело: розроблено автором на основі [5]

Такі доповнення до Плану рахунків дозволять підприємствам формувати необхідну інформацію для надання її у фінансовій звітності. Оприлюднення інформації про орендні операції є обов'язковим. Розділ V НП(С)БО 14 «Оренда» [6] містить перелік даних, які мають бути розкриті у примітках до фінансової

звітності щодо орендних операцій орендаря і орендодавця. Адже дані, наведені у основних формах фінансової звітності (форми № 1-3) не дають інформацію про вартість об'єктів оренди, суми орендних зобов'язань, доходів і витрат, пов'язаних з орендними операціями та рух грошових коштів від орендних операцій. Якщо проаналізувати сам бланк Приміток до річної фінансової звітності, то у ньому бачимо такі показники орендних операцій:

первісна (переоцінена) вартість та знос основних засобів, одержаних за фінансовою орендою (розділ II);

первісна (переоцінена) вартість та знос основних засобів, переданих в оперативну оренду (розділ II);

вартість основних засобів, що взяті в операційну оренду (розділ II);

доходи і витрати від фінансової оренди активів (розділ V);

Як бачимо, цей бланк не містить усієї необхідної інформації щодо орендних операцій, яка є потрібною користувачам фінансової звітності. Крім того, бланк містить термінологічну неузгодженість: у табличній частині розділу II зазначено термін «оперативна оренда», тим часом, як у НП(С)БО 14 «Оренда» та в інших нормативних документах міститься термін «операційна оренда». Більшість показників, які згідно з НП(С)БО 14 «Оренда» мають бути розкриті у примітках, не зазначені у затвердженому бланку, а отже вітчизняні підприємства, які дотримуються національних стандартів не завжди в повній мірі наводять усю необхідну інформацію про орендні операції, що негативно впливає на ухвалення рішень користувачами інформації.

Згідно з МСФЗ 16 «Оренда» орендар у фінансовій звітності має:

1) У звіті про фінансовий стан або окремо відобразити активи з права користування, або розкрити їх у примітках. Якщо активи не відображаються окремо, то:

а) вони включаються в той самий рядок, у якому були б зазначені базові активи, якби вони були власністю орендаря;

б) орендар має розкрити, в яких рядках звіту про фінансовий стан ці активи з права користування.

в) орендне зобов'язання також повинно бути зазначено окремо від інших зобов'язань у звіті про фінансовий стан. Якщо цього не робиться, орендар повинен розкрити, в яких рядках звіту відображене це зобов'язання.

2) У звіті про прибутки та збитки орендар має окремо вказувати процентні витрати за орендним зобов'язанням і амортизацію активу з права користування. Процентні витрати є частиною фінансових витрат, які повинні бути окремо зазначені в звіті про прибутки та збитки.

3) У звіті про рух грошових коштів орендар повинен відобразити:

а) платежі основної частини орендного зобов'язання – у фінансовій діяльності;

б) платежі процентної частини за орендним зобов'язанням у складі фінансових витрат;

в) короткострокові орендні платежі, платежі за оренди малоцінних активів та змінні орендні платежі, що не включені в оцінку орендного зобов'язання – в операційній діяльності.

Отже, у МСФЗ 16 «Оренда» чітко зазначено, як інформація про орендні операції має бути відображена в основних формах фінансової звітності. Крім того цей стандарт містить значний перелік показників, які мають зазначити орендар та орендодавець щодо фінансової та операційної оренди. У документі зазначено, що інформація про орендні операції має бути відображена в одній примітці або в окремому розділі приміток. Так користувачі інформації матимуть змогу достовірно визначити вплив орендних операцій на фінансовий стан та показники діяльності підприємства.

Висновки. Підсумовуючи можна зазначити, що стосовно орендних операцій підприємства міжнародні стандарти містять більш чіткі і повні рекомендації та вимоги у порівнянні з національними стандартами. Положення,

наведені у МСФЗ 16 «Оренда» мають безліч переваг для зовнішніх користувачів фінансової звітності. По-перше, зміни у балансі стосовно відображення об'єктів отриманих в оренду, дозволять зрозуміти інвесторам та кредиторам, які ресурси задіяні у діяльності підприємств та розмір джерел фінансування, оцінений за теперішньою вартістю орендних платежів. По-друге, через збільшення орендних зобов'язань зміняться фінансові показники, що використовуються при аналізі діяльності суб'єктів господарювання. Так зовнішні користувачі зможуть оцінити реальне фінансове становище та результати діяльності підприємств, до яких вони виявляють інтерес. По-третє, зміна структури фінансової звітності призведе до створення нових підходів аналізу різних аспектів економічного стану підприємств, що дозволить керівникам приймати важливі стратегічні рішення в умовах зменшення невизначеностей. Зміни у фінансовій звітності вимагають відповідних змін у самій системі обліку орендних операцій з виокремленням в аналітичному обліку необхідної інформації. Запровадження в національну облікову практику цих рекомендацій забезпечить користувачів інформації усіма необхідними даними для підвищення якості аналізу.

Список використаних джерел:

1. Вакун О., Зарудна Н., Кундеус О. Проблемні аспекти обліку орендних операцій за національними та міжнародними стандартами фінансової звітності. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 5 (60). С. 102–111.
2. Державна служба статистики : офіційний сайт. URL : <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 04.02.2025).
3. Дзюба О. М. Особливості впровадження МСФЗ 16 «Оренда». *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 4. С. 549–552. URL : http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/84.pdf (дата звернення 04.02.2025).

4. Ільїн В. Ю., Rogoznyy S. A. Термінологічний аналіз правового забезпечення орендних операцій. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 4. С. 106–118. DOI: <https://doi.org/10.33763/npndfi2020.04.106> (дата звернення 06.02.2025).

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Оренда». URL : https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AH-compressed-1.pdf (дата звернення 07.02.2025).

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : наказ Міністерства фінансів України від 28 липня 2000 р. № 181. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення 08.02.2025).

7. Ромашко О. М., Татенко М. Ю., Татенко Н. Ю. Основні проблемні аспекти обліку оренди за МСФЗ і шляхи їх вирішення. *Бізнес Інформ*. 2021. №12. С. 210–217. DOI : <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-210-217> (дата звернення 05.02.2025).

References:

1. Vakun O., Zarudna N., Kundeus O. (2019) Problemni aspekti obliku orendnih operaciy za nacionalnimi ta mighnarodnimi standartami finansovoi zvitnosti [Problematic aspects of accounting for lease transactions according to national and international financial reporting standards]. *Galickiy ekonomichniy visnik – Galician ekonomik jurnal*. vol. 5 (60). pp. 102–111.

2. Derghavna slughba statistiki : oficiyniy sayt [State Statistics Service: official website]. Available at : <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed February 04, 2025).

3. Dzuba O. M. (2019) Osoblivosti vprovadgennya MSFZ 16 «Orenda» [Features of the implementation of IFRS 16 «Leases»]. *Shidna Evropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya – Eastern Europe: Economy, Business and Governance*. vol. 4. pp. 549–552. Available at : http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/84.pdf (accessed February 04, 2025).

4. Ilyin V. U., Rogozniy S. A. (2020) Terminologichniy analiz pravovogo zabezpechennya orendnih operatsiy [Terminological analysis of legal support for rental transactions]. *Naukovi praci NDFI – Scientific works of the National Institute of Physics and Technology*. vol. 4. pp. 106–118. Available at : <https://doi.org/10.33763/npndfi2020.04.106> (accessed February 02, 2025).

5. Mizhnarodnyj standart buhgalterskogo obliku 16 (MSBO 16) «Orenda» [5. International Accounting Standard 16 (IFRS 16) «Leases»]. Available at : https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AH-compressed-1.pdf (accessed February 07, 2025).

6. Nacionalne pologhennya (standart) buhgalterskogo obliku 14 «Orenda» : nakaz Ministerstva finansiv Ukraini vid 28 lipnya 2000 r. [National Accounting Regulation (Standard) 14 «Lease» : Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated July 28, 2000. № 181]. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (accessed February 08, 2025).

7. Romashko O. M., Tatenko M. U., Tatenko N. U. (2021) Osnovni problemni aspekti obliku orendi za MSFZ i shlyahi ih virishennya [The main problematic aspects of lease accounting under IFRS and ways to solve them]. *Biznes Inform – Business Inform*. vol. 12. pp. 210–217. Available at : <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-210-217> (accessed February 05, 2025).